

ความผิดพลาดเชิงนโยบายของรัฐ ในโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย

ประสพ มีแต่่ม¹

คำนำ

หลังจากการทำประชาพิจารณ์โครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซียต้องล้มเลิกไปเมื่อปลายเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา สังคมไทยได้เริ่มให้ความสนใจและได้ตั้งคำถามต่อโครงการนี้มากขึ้น

บางคำถามก็หาคำตอบได้ไม่ยากนัก เช่น “ถ้าเราไม่ขุดมาใช้เดี๋ยวมาเลย์ก็ขุดไปหมดหรอก” แต่บางคำถามค่อนข้างซับซ้อนและต้องใช้เวลาจินตนาการ เช่น “ทำไมไม่ฟังประชาพิจารณ์ให้จบก่อน คนเขาอุทธรณ์มาฟัง ไม่เป็นประชาธิปไตยนี่” “น้ำมันราคาแพงทำไมไม่เอาก๊าซขึ้นมาใช้” และ “พวกที่คัดค้านจะให้คนไปใช้ตะเกียงใช้แก๊วหรือ” เป็นต้น

บทความนี้พยายามตอบคำถามต่างๆ เหล่านั้น และต้องการชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานของรัฐบาลมีความผิดพลาดเชิงนโยบาย จึงอาจทำให้คนส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนเนื่องจากขาดการรับรู้ข้อมูลที่หลากหลาย

ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และธุรกิจโดยย่อของโครงการ

1. ความเป็นมา

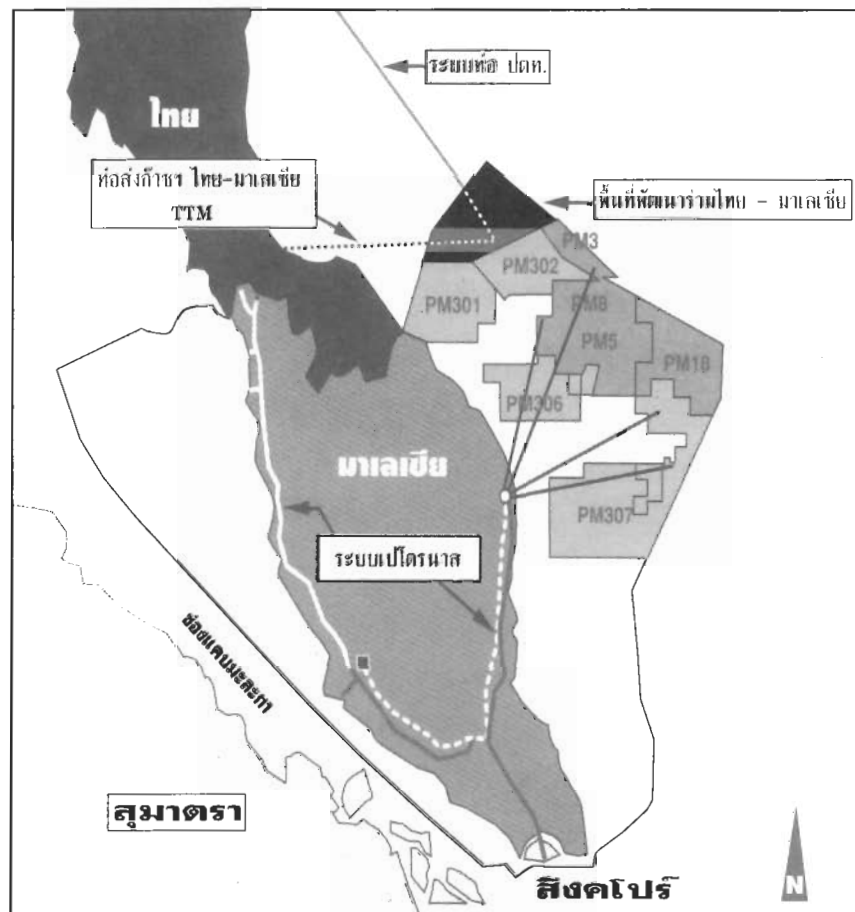
โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียเกิดขึ้นเนื่องจาก การที่ประเทศไทยและมาเลเซียต่างก็พยายามอ้างสิทธิในพื้นที่ที่เหลื่อมล้ำกันบริเวณอ่าวไทยที่มีขนาดประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7 เท่าของทะเลสาบสงขลา พื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับเตารีดที่หันส่วนที่แหลมที่สุดมาทางแผ่นดินไทย จุดศูนย์กลางของเตารีดอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 270 กิโลเมตร ส่วนเหนือสุดของเตารีดอยู่ใกล้รอยต่อระหว่างอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา กับอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนล่างสุดอยู่ตรงแนวอำเภอปานาเระจังหวัดปัตตานี (ดูแผนที่ประกอบ)²

ลึกลงไปใต้พื้นดิน ที่ตรงนี้มีก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก ประมาณ 9.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต รวมทั้งมีน้ำมันดิบอยู่ด้วยบางส่วน

¹ กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สงขลา

² แผนที่จาก โครงการท่อก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ หน้า 1

แผนที่ระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ

พื้นที่ส่วนนี้(เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เจดีเอ ย่อมาจาก Joint Development Area) มีปริมาณก๊าซอยู่ประมาณ 3 เท่า ของปริมาณก๊าซที่เราเคยขุดเจาะจากแหล่งอื่นๆ ในอ่าวไทยทั้งหมดตั้งแต่ปี พ.ศ.2524 เป็นต้นมา นับว่าเป็นปริมาณที่มากเกินไปที่จะผลิตในเชิงพาณิชย์

การเจรจาเพื่อพัฒนาแหล่งก๊าซนี้ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่รัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ในปี 2522 ข่าวดังกล่าว การเจรจาในครั้งนั้นฝ่ายไทยขอมีส่วนแบ่ง 70% ของทั้งหมด เพราะพื้นที่เจดีเอส่วนมากอยู่ในประเทศไทย (ดูแผนที่อีกครั้ง) แต่ฝ่ายมาเลเซียไม่ยอม ในที่สุดก็ตกลงกันแบ่งปันผลประโยชน์อย่างทัดเทียมกัน คือแบบ 50:50

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การขุดเจาะก๊าซธรรมชาติในบริเวณดังกล่าวสามารถนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นในปี 2533 สมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประเทศไทยและมาเลเซียจึงได้ออกพระราชบัญญัติองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย ขึ้น (พระราชบัญญัตินี้มีชื่อย่อว่า MTJA: Malaysia-Thailand Joint Authority)

มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าการแบ่งปันผลประโยชน์ของโครงการนี้ ประเทศไทยในฐานะผู้ร่วมลงทุนถึง 50% แต่กลับได้รับการแบ่งปันผลประโยชน์เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับที่ฝ่ายประชาสัมพันธโครงการได้โหมโฆษณาว่า “ห้าสิบล้านห้าสิบล้านคือลงทุนฝ่ายละห้าสิบล้านแล้วได้ผลประโยชน์ฝ่ายละห้าสิบล้าน”

3. ขั้นตอนของธุรกิจการซื้อขายก๊าซฯ

การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติระหว่างไทยกับมาเลเซียแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่หนึ่ง เรียกว่า **ธุรกิจต้นทาง** เป็นการสำรวจและขุดเจาะแหล่งก๊าซ เมื่อขุดขึ้นมาแล้วก็จะจะมีผู้มารับซื้อ

ไปจากปากหลุม เรียกขั้นตอนนี้ว่า **ธุรกิจกลางทาง** ซึ่งผู้รับซื้อจะมีหน้าที่นำสารปิโตรเลียมที่เป็นก๊าซไปสู่โรงแยกก๊าซโดยท่อส่งและนำสารปิโตรเลียมที่เป็นของเหลว (หรือเรียกว่าคอนเดนเสต) ไปเข้าโรงกลั่นต่อไป องค์การร่วมไทย-มาเลเซียที่ตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.ร่วมทุนปี 2533 จะทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจกลางทางของโครงการนี้

ส่วนธุรกิจสุดท้ายคือ **ธุรกิจปลายทาง** เป็นธุรกิจที่จะนำก๊าซซึ่งรับซื้อไปจากธุรกิจกลางทางไปจำหน่ายต่อให้แก่ลูกค้ารายใหญ่และรายย่อย เช่น โรงไฟฟ้า โรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนครัวเรือนที่ใช้ก๊าซหุงต้มประกอบอาหาร เป็นต้น

ผู้ประกอบธุรกิจปลายทางในประเทศไทยตามโครงการนี้คือ **การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย** หรือ **ปตท.** ส่วนของประเศมาเลเซียคือ **บริษัทปิโตรนาส**

4. การแบ่งปันผลประโยชน์

การแบ่งปันผลประโยชน์ในโครงการเจดีเอ ซึ่งมีผู้แสดงความเห็นว่า ฝ่ายไทยได้ประโยชน์เพียงเล็กน้อย ทั้งๆ ที่ร่วมลงทุนถึง 50% นั้นอาศัยการพิจารณาจาก พ.ร.บ.ร่วมทุน ไทย-มาเลเซียปี 2533 ที่ได้กำหนดรายละเอียดไว้ดังนี้

พื้นที่ร่วมที่มีลักษณะคล้ายเตารีดนั้นถูกแบ่งออกเป็น 3 แปลง แต่ละแปลงจะมีชื่อต่างกันคือ แปลงบนกับแปลงล่าง เรียกว่า B-17 และ C-19 ตามลำดับ สองแปลงนี้มีการมอบหมายให้บริษัท **ปตท.สผ.** (ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของไทยที่กำลังจะถูกแปรรูป) กับ **บริษัทปิโตรนาส กาลิการี** ของมาเลเซียเป็นผู้ขุดเจาะและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้ฝ่ายละ 50%

ส่วนแปลงสำคัญที่มีก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบมากที่สุดเรียกว่า A-17 (มีก๊าซธรรมชาติประมาณ 70% ของพื้นที่เจดีเอทั้งหมด) ซึ่งเป็นแปลง

ที่มีปัญหาว่าจะเข้าข่าย“โฆษณาหลอกลวง”กล่าวคือ บริษัทที่ขูดเจาะฝ่ายมาเลเซีย คือ บริษัทปิโตรนาส กาลิการี ส่วนฝ่ายไทยไม่ได้มีส่วนร่วมขูดเจาะ ผู้ที่ขูดเจาะกลับเป็นบริษัทไทรตันออยล์ของฝรั่งเศส

เหตุผลที่ฝ่ายไทยไม่ได้มีส่วนร่วมในการขูดเจาะก๊าซในแปลงสำคัญนี้ ทางปตท.ชี้แจงว่า ในขณะที่ให้สัมปทานโครงการแก่บริษัทฝรั่งเศสนั้น ประเทศไทยยังไม่มี ปตท.สผ. ที่ทำหน้าที่สำรวจและขูดเจาะ จึงจำเป็นต้องให้ฝรั่งเศสขูดแทน แต่จากการศึกษาของสมาชิกกลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สงขลา พบว่า ในขณะนั้นบริษัทปิโตรนาส กาลิการีก็ยังไม่ได้ตั้งขึ้นเช่นกัน แต่ทำไมจึงขูดเจาะก๊าซได้ คำถามนี้ทาง ปตท.ยังไม่ได้ชี้แจงให้ละเอียดแต่อย่างใด

นอกจากนี้ในพ.ร.บ. องค์การร่วมไทย-มาเลเซีย (MTJA) ปี 2533 ได้กำหนดการแบ่งปันผลประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนดังนี้

1. ผลประโยชน์จากปิโตรเลียมที่ขูดได้ทั้งหมด (ซึ่งรวมถึงน้ำมันดิบและอื่นๆ) ให้บริษัทขูดเจาะหักค่าใช้จ่ายไป 50% ของมูลค่าทั้งหมดก่อน

2. ผู้ดำเนินการขูดเจาะก๊าซจะต้องจ่ายค่าภาคหลวงให้แก่ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ประเทศละ 5% รวม 10%

3. ผลประโยชน์ที่จะได้จากการขูดเจาะก๊าซอีก 40% ให้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนแรก 20% (ของมูลค่าทั้งหมด) ให้องค์การร่วม ในที่นี้ได้แก่ ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียจะได้รับส่วนแบ่งประเทศละ 10% และส่วนที่สองก็คือ 20% สุดท้ายผลประโยชน์จะเป็นของบริษัทที่รับขูดเจาะก๊าซ

รวมความว่าบริษัทที่ขูดเจาะได้รับ 70% ส่วน

เจ้าของทรัพยากรคือประชาชนที่มีรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียเป็นตัวแทนจะได้ค่าภาคหลวงรวมกัน 10% เท่านั้น

ส่วนค่าใช้จ่ายที่แต่ละฝ่ายจะต้องนำมาใช้ในการลงทุนตามโครงการนี้ได้ระบุว่าบริษัทสำรวจขูดเจาะลงทุนจำนวน 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 32,000 ล้านบาท ในขณะที่เจ้าของแหล่งก๊าซ (ทั้งสองประเทศ) ต้องลงทุนถึง 41,360 ล้านบาท

น่าสังเกตว่า องค์การร่วมไทย-มาเลเซียที่ต้องลงทุนเบื้องต้นหรือทุนคงที่ร่วมกันมากถึง 4 หมื่นล้านบาท (ยังไม่นับการลงทุนที่แปรผัน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อม ค่าดูแลรักษา ค่าความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ) ได้รับผลประโยชน์เพียง 20% เท่านั้น

แต่ที่น่าพิจารณายิ่งขึ้นก็คือ ส่วนแบ่งของบริษัทขูดเจาะที่ได้รับผลประโยชน์มีถึง 70% และทางฝ่ายมาเลเซียได้รับไปถึงครึ่งหนึ่งคือ 35% ส่วนฝ่ายไทยนั้นกลับได้รับเพียงค่าภาษีเงินได้จากบริษัทปิโตรเลียม ซึ่งได้ระบุไว้ว่า ในช่วง 8 ปีของการผลิตบริษัทยังไม่ต้องเสียภาษีให้รัฐ แต่หลังจาก 7 ปีต่อไปบริษัทจะต้องเสียภาษีในอัตรา 10% ของกำไรสุทธิและเพิ่มเป็น 20% ต่อจากนั้น (เมื่อ 15 ปีผ่านไป)³

เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดจะเห็นว่าฝ่ายไทย (หมายถึงรัฐบาลและปตท.) ได้รับผลประโยชน์สองต่อรวมกันไม่ถึง 15% เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ส่วนฝ่ายมาเลเซียได้สี่ต่อรวมกัน 50% และที่เหลืออีก 35% เป็นของฝรั่งเศส

การแบ่งปันผลประโยชน์กันเช่นนี้ จึงทำให้คนไทยมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของฝ่ายรัฐบาลว่าน่าจะขาดความชัดเจนและไม่โปร่งใส

³ การพัฒนาก๊าซธรรมชาติในประเทศไทย ส่วนนโยบายและแผนพลังงาน กรมทรัพยากรธรณี

ความผิดพลาดเชิงนโยบาย

1. ความผิดพลาดของแผนพัฒนาที่ผ่านมา
สภาพัฒน์ฯหรือสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ร่วมกับองค์กร
อื่นๆ เพื่อสรุปบทเรียนของการพัฒนาประเทศไทย
ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1
ถึง 7 (พ.ศ.2504-2539) ว่า

“ผลการพัฒนาที่ผ่านมาทำให้คนไทยใน
ชนบทและเมืองมีสภาพชีวิตดีขึ้น ทั้งด้านโครงสร้าง
พื้นฐาน ไฟฟ้า ถนนคมนาคม สิทธิในที่ดินทำกิน บริการ
ด้านการศึกษา สาธารณสุขกระจายตัวมากขึ้น แต่
สังคมไทยเริ่มมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น คนใน
สังคมย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย
และมีการเอาัดเอาเปรียบกัน วิถีชีวิตและค่านิยม
ดั้งเดิมที่ดีงามเริ่มจางหายไป ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง มองข้ามคุณค่าของ
ความเป็นคน ละเลยภูมิปัญญา”⁴

หรือสรุปสั้นๆได้ความว่าตลอด 35 ปีภายใต้
แผนพัฒนาที่กำหนดโดยสภาพัฒน์ฯ ได้ทำให้ประเทศ
เราอยู่ในสภาพ “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การ
พัฒนาไม่ยั่งยืน”

เมื่อเป็นดังนี้สภาพัฒน์ฯจึงคิดปรับปรุง
แนวทางการพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นในแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ 8 (2540-2544) แต่การปฏิบัติตามแผนฯ ยัง
ไม่ทันได้เริ่มต้น ประเทศก็ประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ
ครั้งรุนแรงที่สุดในปี 2540

ด้วยเหตุนี้ หลายฝ่ายจึงสรุปว่าการพัฒนา
ของเราล้มเหลวในทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้าน
เศรษฐกิจที่อ้างว่าดีขึ้น แต่กลับต้องประสบปัญหา
อย่างหนัก แนวทางที่จะช่วยแก้ไขความผิดพลาดของ

การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาจึงอยู่ที่การปฏิบัติตาม
เจตนารมณ์และมาตรการของรัฐธรรมนุญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

2. ความผิดพลาดจากการเพิกเฉยต่อ มาตรการในรัฐธรรมนุญใหม่

หลายคนอาจจะยังเข้าใจว่าระบอบประชา-
ธิปไตยคือการเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่แทนประชาชน
เลือกตั้งแล้วก็จบกัน ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของ
ทรัพยากรธรรมชาติที่แท้จริงจึงไม่มีส่วนร่วมต่อไปอีก
และถือหลักว่า ถ้าใครทำไม่ดีคราวหน้าก็อย่าไปเลือก
แต่รัฐธรรมนุญฉบับปัจจุบันได้สรุปแล้วว่าความคิด
ดังกล่าวไม่ถูกต้อง จึงได้กำหนดไว้ในแนวนโยบาย
พื้นฐานแห่งรัฐ (หมวด 5 มาตรา 79) ว่า “รัฐต้อง
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตาม
หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน...” นอกจากนี้ มาตรา 46
ยังกำหนดไว้อีกว่า “ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
จัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
ให้สมดุลและยั่งยืน...”

นอกจากนี้ ในรัฐธรรมนุญฉบับนี้ยังมีอีกสอง
มาตราที่มีสาระสำคัญกำหนดไว้ว่า ก่อนที่รัฐจะ
ตัดสินใจทำโครงการขนาดใหญ่ที่อาจจะกระทบต่อ
คุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น จะต้องถามความคิดเห็น
ของประชาชนก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
(มาตรา 59) และต้องศึกษาผลกระทบต่อทั้งสิ่ง
แวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนด้วย(มาตรา 56)

แต่รัฐบาลก็ไม่ได้ออกกฎหมายใดๆ มารอง
รับรัฐธรรมนุญตามมาตรานี้ และยังคงยึด
ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีปี 2539 ซึ่ง
ขัดแย้งกับรัฐธรรมนุญฉบับแม่บท

⁴ มติชนรายวัน 18 กันยายน 2543, หน้า 8

3. ความผิดพลาดจากการขาดการรับรู้ข้อเท็จจริงจากรัฐ

3.1 ประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม(ซึ่งเป็นมิติใหม่ของกระบวนการประชาธิปไตย) หมายถึงการที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการพัฒนาซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ห้าร่วม คือ หนึ่งร่วมรับรู้ปัญหา สองร่วมวางแผน สามร่วมปฏิบัติการ สี่ร่วมประเมินผล และห้าร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน

ในแง่ของการปฏิบัติ รัฐจึงควรรับรู้ปัญหาที่แท้จริงของประชาชน โดยการเริ่มต้นศึกษาพื้นฐานของชุมชนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน ดังเช่นกรณีโครงการท่อส่งก๊าซและโรงงานแยกก๊าซไทย-มาเลย์ ซึ่งรัฐควรศึกษาให้เข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในภาคใต้ที่ยังชีพด้วยการเกษตรกรรม การท่องเที่ยว การประมง ยางพาราและสวนผลไม้ มิเช่นนั้นแล้วความผิดพลาดก็จะเกิดขึ้นซ้ำรอยเดิมอย่างที่รัฐเคยมีบทเรียนมาแล้ว เช่น กรณีเรือปลากะตักปั่นไฟ เป็นต้น

การไม่ยอมรับหลักการพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ มีตัวอย่างให้เห็นจากการดำเนินงานของสภาพัฒน์ฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่วางแผนพัฒนาประเทศมาโดยตลอด แต่กลับปฏิเสธที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยการไปว่าจ้างบริษัทฝรั่งให้มาทำหน้าที่แทน

กรณีท่อก๊าซฯซึ่งไปเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาพัฒน์ฯก็ได้ลงทุนว่าจ้างบริษัทฝรั่งด้วยจำนวนเงินถึง 24 ล้านบาทเพื่อการนี้โดยเฉพาะ คำถามจึงเกิดตามมาว่าในเมื่อ

ข้าราชการระดับสูงของไทยเองยังไม่เข้าใจชาวบ้าน แล้วจะให้ฝรั่งมาเข้าใจได้อย่างไร

3.2 ประเด็นน้ำมันแพงทำไมไม่เอาก๊าซฯขึ้นมา

ประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของสังคมไทยเป็นอย่างมาก คนไทยไม่ชอบการค้นคว้าหาความจริง ไม่ชอบการบันทึก ไม่ชอบวิจัย แต่ชอบกระบวนการนิทานเป็นชีวิตจิตใจ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากมากที่คนในสังคมจะได้รับรู้ความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อน และต้องใช้ข้อมูลจำนวนมากและหลากหลาย เช่นประเด็นน้ำมันแพงก็เอาก๊าซฯขึ้นมาใช้ ทั้งที่ความจริงในขณะนี้ประเทศเราผลิตก๊าซได้ล้นตลาดแล้ว

ในเอกสารของทางราชการ ระบุว่าปริมาณสำรองก๊าซของไทยมีพอใช้ คือ ณ ระดับการผลิตปัจจุบัน (1,864 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน) เราจะมีก๊าซ ใ้ไปอีกนานกว่า 40 ปี

คำถามจึงเกิดตามมาว่าระยะเวลา 40 ปี ยังนานไม่พอที่จะเตรียมการหรือ ทำไมจะต้องมารีบร้อนทำโครงการนี้ให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2545 และทำไมจะต้องรีบอนุมัติโครงการ ทั้ง ๆ ที่วาระของรัฐบาลนี้ก็กำลังจะหมดลง และหากเมื่อโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียสามารถเปิดดำเนินการได้แล้ว ประเทศไทยเองก็ยังไม่พร้อมที่จะใช้ก๊าซในทันที แต่กลับต้องเปิดโอกาสให้มาเลเซียได้ใช้ก๊าซไปก่อนล่วงหน้านานถึง 5 ปีเป็นอย่างน้อย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาทางด้านการผลิตก๊าซแต่ละหน่วยในปัจจุบัน ปรากฏว่าปริมาณการผลิตก๊าซได้ลดจำนวนลงไปมาก ดังหลักฐานยืนยันจากบริษัทยูโนแคล ซึ่งเป็นผู้ผลิตก๊าซรายใหญ่ (57%)⁵ ที่

⁵ เหมือน 3
⁶ เหมือน 3

ได้ลดกำลังการผลิตลงด้วยเหตุผลจากการประสบภาวะล้มเหลวทางเศรษฐกิจของไทยในช่วงปีที่ผ่านมา นอกจากนี้โรงแยกก๊าซที่ขอมซึ่งเพิ่งสร้างเสร็จใหม่ ๆ ก็มีปริมาณการผลิตก๊าซเพียง 60% ของกำลังการผลิตจริง⁷ และก๊าซที่เราซื้อจากพม่าก็สามารถใช้จริงได้เพียง 10 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน⁸ ทั้ง ๆ ที่เราทำสัญญารับซื้อไว้ที่ 625 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน ขณะนี้ประเทศเราจึงต้องเสียเงินค่าปรับ (หรือค่าจ่ายล่วงหน้า) ให้พม่าไปแล้วประมาณ 2-3 หมื่นล้านบาท และจะต้องเสียต่อไปอีกหลายปี

น่าสังเกตว่าข้อมูลเหล่านี้และอีกเป็นจำนวนมากที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดของรัฐเกี่ยวกับนโยบายด้านพลังงาน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อประเทศอย่างมาก แต่สื่อมวลชนก็ไม่ได้เอาใจจริงเอาใจต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้คนไทยได้รับรู้กันอย่างทั่วถึง ทั้งนี้หลายคนมองว่าความบกพร่องต่อหน้าที่อันเที่ยงตรงของสื่อมวลชนอาจเกิดจากการถูกครอบงำจากอำนาจรัฐและบริษัทที่ว้าจ้าง

นอกจากนี้การตรวจสอบข้อมูลในเว็บไซด์พบว่า ในปี 2539 และ 2540 ประเทศไทยได้เซ็นสัญญาล่วงหน้าว่าจะซื้อก๊าซธรรมชาติจากต่างประเทศหลายแหล่ง แต่ทั้งหมดต้องเลื่อนไปจนถึงปี 2550 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยจะได้ใช้ก๊าซ (ตามแผนประเทศไทย) จากโครงการเจดีเอ (www.gasandoil.com/goc/news/nts91095.html)

หลายคนจึงเกรงว่า ความไม่รัดกุมทางด้าน การดำเนินงานของรัฐบาลในโครงการทอก๊าซไทย-มาเลเซียอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศเป็นผลติดตามมาเหมือนดังเช่นกรณีการ

ล้มทางเศรษฐกิจของไทยเมื่อปี 2540 ส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุโครงการบ้านจัดสรรที่ผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ดจนล้มตลาด และถ้าหากเรายังขึ้นคือดิ่งที่จะทำตัวเป็นลูกเขี่ยคนน้อยที่พยายามพองตัวเองให้เท่ากับแม่วัวในนิทานอีสปแล้ว ในที่สุดเราก็อาจจะท้องแตกตาย

3.3 ประเด็นประชาพิจารณ์

การทำประชาพิจารณ์เป็นเรื่องมือที่ตี ที่จะช่วยแก้ไขความขัดแย้งของคนในสังคมได้ แต่เท่าที่ผ่านมาหลายคนมีความเห็นว่าการทำประชาพิจารณ์ของรัฐบาลเป็นเพียงพิธีกรรมที่ทำเพื่อให้ครบตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๆ ที่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งขาด เพราะข่มหมายถึงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจนถึงรุ่นลูกหลาน แต่รัฐบาลและคณะกรรมการประชาพิจารณ์ก็กลับนำเอาเรื่องทอก๊าซมาพิจารณาเพียงอย่างเดียว โดยขาดหลักอันควรของการทำประชาพิจารณ์ซึ่งจะต้องตั้งประเด็นให้ถูกต้องคือ ต้องว่ากันด้วยทิศทางการพัฒนาประเทศซึ่งรวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะตามมาภายหลังจากโครงการทอก๊าซ

นอกจากนี้ หลายคนได้ท้วงติงว่าการทำประชาพิจารณ์ไม่ใช่เวทีที่ให้คนมาฟังคำชี้แจงจากเจ้าของโครงการ แต่เป็นเวทีที่แต่ละฝ่ายซึ่งศึกษากันคว่ำมาอย่างดีแล้ว มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อหาข้อสรุปที่ดีกว่า คนปักษ์ใต้จึงเปรียบเทียบว่าการกระทำเช่นนี้ของรัฐบาลและคณะกรรมการประชาพิจารณ์พาซื้อที่นำเอาเรื่องทอก๊าซมาพิจารณาเพียงอย่างเดียวเหมือนตลกหนังตะลุง คือ ถือเชือกวัวเพื่อจะลักวัวชาวบ้าน แต่เมื่อถูกจับได้ก็อ้างว่า ตนไม่ได้ลักวัว แต่วัวมันเดินตามมาเอง

⁷ คำพูดของผู้นำ ปตท. ในรายการทรงสถานการณ 26 กย. 43

⁸ เหมือน 3

3.4 ประเด็นการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ประเด็นนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกแก่หลายฝ่ายอยู่ไม่น้อย เมื่อมีการดึงเอานักวิชาการและสถาบันวิชาการเข้าไปพัวพันด้วย นั่นคือการให้ทุนสนับสนุนนักวิชาการให้ศึกษาวิจัยในแง่ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากผู้ว่าจ้างให้ศึกษากับเจ้าของโครงการเป็นหน่วยงานเดียวกันหลายคนจึงมีความเห็นว่าผลการศึกษาวิจัยที่สรุปออกมาในเชิงสอดคล้องและสนับสนุนโครงการนี้จึงขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากต้องการให้เรื่องนี้มีความชัดเจน และเกิดความโปร่งใส การแสวงหาคำตอบที่เป็นธรรมจึงควรมอบหมายให้องค์กรอิสระมาเป็นผู้จัดจ้าง และควรมีการศึกษาผลกระทบของโครงการพัฒนาทั้งหมด โดยไม่จำเพาะเจาะจงเพียงโครงการท่อก๊าซฯ เพียงโครงการเดียวอย่างที่กำลังดำเนินการกันอยู่ในขณะนี้

3.5 ประเด็นราคาก๊าซในสงขลางจะถูกลง ผู้บริหารของปตท. หลายคนกล่าวว่า ถ้าโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลย์เกิดขึ้น ชาวใต้และชาวสงขลาจะได้ซื้อก๊าซถูกลง

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้หลายคนคัดค้าน และเห็นว่าน่าจะเป็นเพียงการโฆษณาชวนเชื่อ เพราะตามข้อมูลที่ได้รับการยืนยันมานั้น ชาวขนอมเองซึ่งอาศัยอยู่ใกล้บริเวณที่ตั้งของโรงแยกก๊าซยังต้องซื้อก๊าซแพงกว่าคนสงขลาและคนลำปางที่ยังไม่มีท่อก๊าซ (ท่านผู้อ่านที่สนใจรายละเอียดโปรดสืบค้นต่อไปได้จาก

เว็บไซต์ของทางราชการที่มีชื่อว่า www.nepo.go.th) อีกทั้งเมื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบกับราคาก๊าซของไทยกับมาเลเซีย จะเห็นว่าราคาก๊าซในบ้านเราซึ่งเราผลิตได้เองร้อยเปอร์เซ็นต์ มีราคาแพงกว่าในประเทศมาเลเซียเกือบเท่าตัว ทั้งๆ ที่รายได้ต่อหัวของชาวมาเลย์สูงกว่าชาวไทย(ผู้นำสงสาร)มาก

สรุป

สองปีที่โครงการท่อก๊าซและโรงแยกก๊าซเข้ามาสู่ภาคใต้ โดยเฉพาะในจังหวัดสงขลา ด้านหนึ่งได้สร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในสังคมเป็นอย่างมาก แต่อีกด้านหนึ่งโครงการนี้ได้เป็นบทเรียนให้แก่ประเทศไทย เป็นสนามฝึกการเรียนรู้ของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถแยกวิสัยทัศน์ และแยกจุดยืนของคนได้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนายกรัฐมนตรี ส.ส. ผู้นำชุมชน นักวิชาการตลอดจนถึงชาวบ้าน

โรงแยกก๊าซจึงได้ทำหน้าที่เป็นโรงแยกคนไปแล้วโดยปริยาย ฝ่ายหนึ่งกำลังปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการพัฒนาประเทศ และเพื่อสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง แต่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีรัฐบาลเป็นแกนนำ(และเคยคัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาตลอดแต่ต้องยอมรับเพราะจำนนต่อกระแสสังคม)กำลังใช้รัฐธรรมนูญทำอะไรและเพื่อใคร

สังคมไทยจึงควรช่วยกันค้นหาคำตอบ ด้วยการ “แหวกม่านแห่งการปิดกั้นข้อมูล” ไปสู่การรับรู้ข้อมูลที่หลากหลาย

⁹ เหมือน 7